

Andrzej Wojciechowski¹
Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie

Agrologistyka – nowy wymiar działań w logistyce

Rozwój nauki oraz jej powiązanie z praktyczną działalnością może zaistnieć jedynie poprzez ciągłe rozszerzanie i doskonalenie różnych obszarów wiedzy. Inwestowanie w wiedzę staje się dziś najlepszą drogą do osiągnięcia wszelkich sukcesów w różnych dziedzinach życia. Zmiany w środowisku biznesowym końca XX wieku wymusiły na naukowcach i menedżerach poszukiwanie nowych wyzwań dla przedsiębiorstw i firm, które w nowym stuleciu chcą zająć znaczące miejsce na rynku o wzrastającej konkurencyjności. Sama dynamika zmian, które zaszły i zachodzą w zarządzaniu przedsiębiorstwem sprawiła, że swoim zakresem objęły one również działalność logistyczną. Logistyka stała się dla współczesnych menedżerów tą dziedziną wiedzy, która jako teoria i praktyka działalności umożliwiła poszukiwanie nowych rozwiązań. Kierunki zmian w działalności logistycznej, determinowane są przede wszystkim innowacjami technicznymi jakie wkraczają w nasze codzienne życie. Związane są one bezpośrednio z nowinkami, które zmierzają do poprawy i efektywniejszego funkcjonowania firmy we wszystkich jej obszarach, w tym również w obszarze działalności logistycznej. Logistyka stała się niezbędną wiedzą menedżerską, która kształtuje architekturę procesów w przedsiębiorstwie.

Interdyscyplinarny charakter logistyki sprawił, że odnalazła ona swoje miejsce w agrobiznesie. Skomplikowany charakter jednostek i działań oraz procesów agrobiznesowych powodują, że logistyka zaczęła nabierać w tym obszarze nowego wymiaru. Z tą formą logistyki spotykamy się codziennie i to wielokrotnie. Często tego sobie nie uświadamiając.

Agrobiznes, najogólniej ujmując, to wszystkie jednostki i działania, które służą wytworzeniu, przetworstwu, następnie dostarczeniu do konsumenta każdego rodzaju żywności. Współczesny zakres

produkcji żywności jest złożony. Obejmuje surowce nie przetworzone (na przykład owoce, warzywa, mleko), półprodukty w różnym stopniu przetworzone (śruty, półtusze, mąki, kasze, przetwory owocowe i warzywne, wyroby garnażeryjne, produkty cateringowe i inne) i wiele innych, które tworzą specyficzne łańcuchy dostaw łączące różne podmioty gospodarcze w tej branży.

Zasadniczymi ogniwami w agrobiznesie są podmioty, które wytwarzają środki produkcji i świadczą usługi dla rolnictwa, przemysłu spożywczego, sektora rolnictwa i rybołówstwa, leśnictwa i inne. Do innych ogniw należy zaliczyć podmioty z sektora rolno spożywczego wraz ze świadczonymi usługami a także podmioty, które świadczą usługi na rzecz agrobiznesu i inne gałęzie gospodarki narodowej (nauka, oświata, budownictwo, transport, łączność itd.). Mnogość zadań agrobiznesu powoduje, że logistyka ma szerokie spektrum zadaniowe.

W literaturze przedmiotu brak jest dziś jednoznacznej definicji logistyki. Od wielu lat trwają nad nią dyskusje. Badacze zwracają uwagę na kontrowersyjne podziały i sztuczne klasyfikacje, na przykład: logistyka finansów, logistyka kosmetologii i inne. W opinii autora, na logistykę należy patrzeć jako na dziedzinę wiedzy, która zajmuje się racjonalnymi przepływami informacji, dóbr i usług oraz, w szczególnych przypadkach, osób w logistycznych łańcuchach dostaw. Podejście takie pozwala na dokonanie klasyfikacji w różnych obszarach i systemach gospodarczych.

Brak rozważań dotyczących agrologistyki nie oznacza, że jej nie ma. Procesy logistyczne w obszarze agrobiznesu są skomplikowane i złożone. Niezaprzecalnym jest fakt, że współczesna agrologistyka – w ujęciu ogólnym – ma charakter dualny. Jej podstawowym zadaniem

jest wspieranie (zabezpieczenie) procesów podstawowych realizowanych na rzecz podmiotu gospodarczego, indywidualnego gospodarstwa rolnego w agrobiznesie. Z jednej strony musi ona być rozpatrywana jako logistyka mająca charakter logistyki silnie powiązanej z zarządzaniem. W tym przypadku można mówić o agrologistyce mającej charakter menedżerski. Z drugiej natomiast strony należy agrologistykę rozpatrywać jako systemy wsparcia tworzące zabezpieczenie w siły i środki niezbędne do wspierania procesów podstawowych i logistycznych. W tym kontekście agrologistyka zajmuje się wsparciem eksploatacji taboru w części zamienne, oleje smary itd. Przyjmuje ona tu charakter logistyki technicznej.

Rozwój rynków przetwórczych a następnie próba ich konsolidacji sprawiła, że konieczne stało się poszukiwanie nowych rozwiązań. Tym rozwiązaniem jest agrologistyka. Agrologistyka – jako teoria i praktyka – jest platformą procesów wspierających różne formy działalności ludzkiej. Stanowi dział wiedzy, zajmujący się racjonalnym zarządzaniem procesami logistycznymi, a w głębszym ujęciu łańcuchem logistycznym. Ekspozuje konieczność pokonywania bariery czasowej i przestrzennej tworząc procesy logistyczne. Agrologistyka zwraca szczególną uwagę na usprawnienie organizacji zaopatrzenia, procesów magazynowania i transportu, dystrybucji i świadczenia usług logistycznych w odniesieniu do źródeł, gdzie pozyskuje określone zasoby logistyczne, poprzez zwiększanie wartości dodanej, przemieszczając dobra i usługi do potencjalnych odbiorców w tak zwanym „agrołańcuchu logistycznym”.

Konieczność projektowania i budowy agrołańcuchów logistycznych wynika z:

- zwiększającej się liczby strumieni towarów dostarczanych do przedsiębiorstw

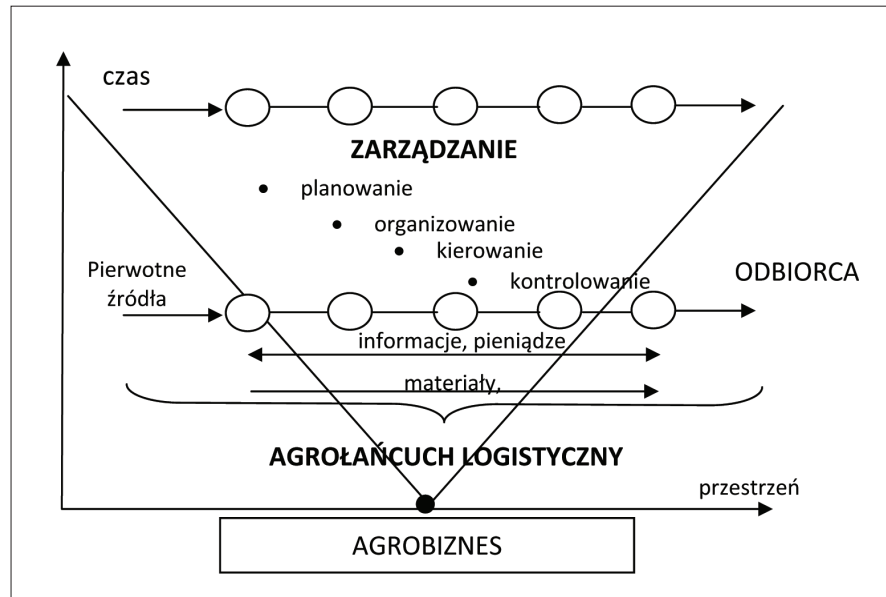
¹ Dr A. Wojciechowski pracuje w Zakładzie Ekonomiki Produkcji i Logistyki w Katedrze Ekonomiki i Organizacji Przedsiębiorstw na Wydziale Nauk Ekonomicznych SGGW (przyp. red.).

- zaangażowania znacznej ilości potencjału ludzkiego w agrop procesach logistycznych
- wydłużania się łańcucha dostaw, tym samym wydłużania pobytu produktów „w drodze”, na przykład produkty szybko psujące się
- postrzegania różnorodności struktury i zadań agrołańcucha w różnych etapach jego funkcjonowania
- utrzymania odpowiedniej gotowości agrołańcucha wynikającego z zadań szczebla organizacyjnego
- innych zadań wynikających ze specyfiki agrobiznesu.

Spojrzenie na agrołańcuch logistyczny w wymiarze systemu uczestniczącego w przestrzenno – czasowej transformacji dóbr materialnych (energii), ludzi, informacji i usług wskazuje na wyraźne powiązanie procesów przemieszczania i magazynowania dóbr od momentu pozyskania surowca na określony czas, zgodnie z potrzebami odbiorców, poprzez jego wytworzenie i dystrybucję, aż do ostatecznego konsumenta. Każdy agrołańcuch logistyczny wskazuje dużą złożoność, która jest wynikiem specyfiki zadań. W transporcie mogą znaleźć się produkty o różnym charakterze, na przykład: kwiaty, żywność, mrożonki i inne. Problem ten wymaga tworzenia skomplikowanych pod względem zarządczym i technicznym rozwiązań.

Agrołańcuch logistyczny ściśle powiązany jest działalnością związaną z przepływem surowca od jego oryginalnego źródła poprzez wszystkie pośrednie formy aż do postaci, w której jest konsumo-

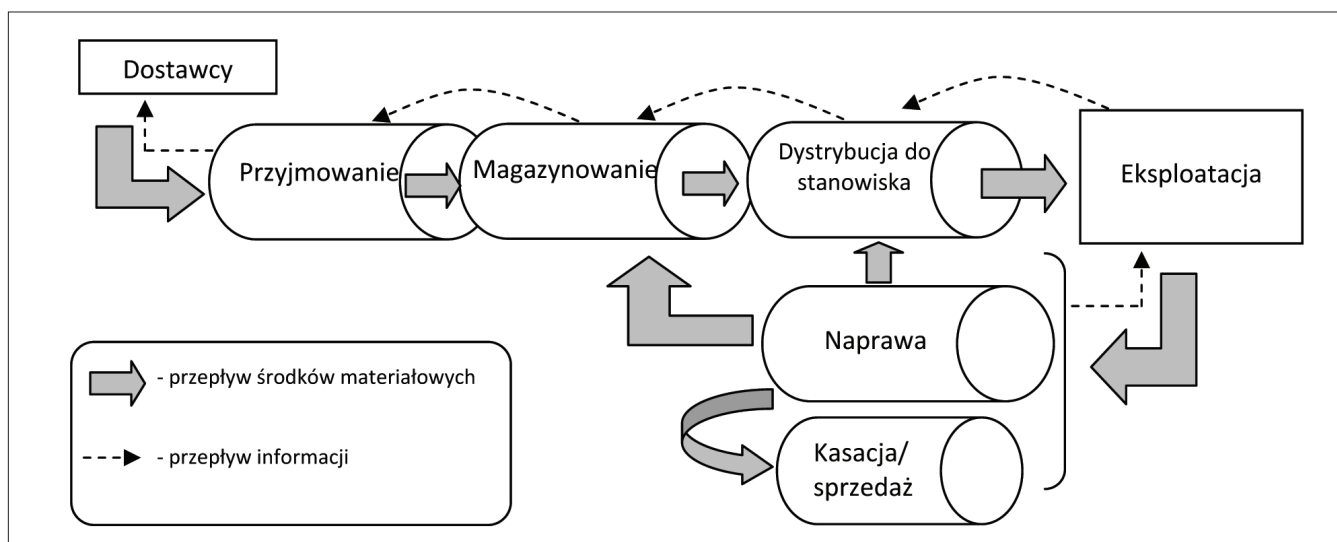
Rys. 1. Agrologistyka jako proces zarządzania łańcuchem dostaw.
Źródło: opracowanie własne.

wany przez ostatecznego klienta. W tym miejscu posłużyć się można pojęciem agrop procesów logistycznych, a więc zdarzeniami jakie w nim zachodzą. Zależą one w dużym stopniu od powiązań między poszczególnymi partnerami (jednostkami odpowiadającymi za wsparcie logistyczne) łańcuchów logistycznych, na etapie ich tworzenia oraz w czasie ich pełnego rozwoju i powszechnego stosowania.

W praktyce agrologistyka skupia się na zarządzaniu całym łańcuchem dostaw (rysunek 1). Układ taki pozwala postrzegać ją jako system i zjawiska procesów zachodzących w jego wnętrzu. W procesach logistycznych bardzo istotną rolę odgrywają prace przeładunkowe oraz szeroki

wachlarz usług logistycznych realizowanych przez specjalistyczne elementy agrosystemu logistycznego. Wymaga to utrzymania pożądanego potencjału logistycznego (rysunek 2).

Złożoność problemu sprawia, że istnieje duży dysonans w ujęciu teoretycznym, a praktycznym w agrologistyce. Widoczny jest wyraźny brak narzędzi badawczych w tym obszarze. Należy podkreślić fakt, że obszar agrologistyki to dla wielu zupełnie nowe zagadnienie. W opinii autora artykułu, rozwój agrologistyki stanowi kolejny przełom w logistyce. Dla logistyki po raz kolejny otwiera się nowy rozdział, rozdział agrobiznesu, w którym niewątpliwie ma ona swój ogromny udział.

Rys. 2. Agrołańcuch logistyczny – kontekst techniczny. Źródło: opracowanie własne.